

VEČERNI LIST

Cene po pošti:
 31 celo leto . N 53—
 za pol leta . N 25—
 za četrt leta . N 13—
 za 1 mesec . N 4.50
 Za Ljubljano vseeno 4.50
 Prodajna in upravnica:
 Kapitarjeva ulica št. 6
 Ureda, telefon št. 20

Posamezna številka 30 vln.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 30 vln.

Reka neodvisna država.

Italija ponuja Jugoslovanom kompromis.

Ljubljana, 17. jan. Snoči nam je javil ljubljanski dopisni urad, da so mažarski mirovni delegaciji bili izročeni mirovni pogoji, v katerih je tudi rečeno sledeče: »Mažarska se odreka vsem pravicam do Reke in sosednjega ozemlja bivšega ogrskega kraljestva v korist Italiji v okvirju onih meja, ki se določijo kasneje, in se zlasti obvezuje, priznati pogodbeno določila, ki se bodo o tem sestavila.« Danes pa smo sprejeli naslednjo velevažno vest:

LDU Lyon, 17. januarja. (Brezlično.) Premijerji zavezniških vlad so sporočili

Jugoslovanski delegaciji, da bi se Italija odrekla suvereniteti nad Reko in demilitarizaciji Šibenika. Reka bi postala neodvisna država, njena luka pa last zveze narodov; mesto Sušak bi pripadlo Jugoslaviji. Jugoslovanska delegacija se je obrnila v Beograd po nova navodila, beograjski odgovor se pričakuje za soboto ali nedeljo. Zavezniške vlade se strinjajo, kot se poroča, v tem, da dovolijo Italiji, da izvede londonski pakt, če Jugoslovani ne bi sprejeli tega kompromisa.

Jugoslovanske zahteve na Jađranju.

Trst in Gorica že izgubljena.

Pariz, 17. jan. Na konferenci z zavezniškimi ministrskimi predsedniki, katere so se z naše strani udeležili Pašič, dr. Trumbić, dr. Zolger in Radović, je označil dr. Trumbić naše zahteve v jađranjskem vprašanju tako-le: Nova italijanska meja naj gre po črti, ki jo je bil določil Wilson in sta ji pritrđili tudi Francija in Anglija: od Julijskih Alp do iztoka Raše, tako da bi ostala notranja Istra Italiji. Vsa morska obala od Raše do Albanije mora pripasti naši državi, ravno tako tudi vsi

otoki vzhodne obale. Zader naj dobi občinsko avtonomijo. Reške luke in železnice morajo priti pod neposredno oblast in upravo Jugoslavije. V Albaniji ne sme dobiti Italija nobene oblasti ali mandata. Ako Italija dobi Valono, Grčija pa južno Albanijo, mora Jugoslavija dobiti severno Albanijo s Skadrom. Naše meje se morajo potegniti do Drina.

O Trstu in Gorici tedaj, v teh naših zahtevah ni več govora.

Jugoslovanske-mažarske meje.

Pečuh, Mohač in Baja — Mažarom.

LDU Budimpešta, 16. januarja. (DKU, brezlično.) Iz Neuillyja poročajo: Načrt mirovne pogodbe se je izročil mirovni delegaciji danes ob 16. uri v ministrstvu za zunanje stvari. Delegacijo so sprejeli v uradni sobi ministra Pichona. Clemenceau je govoril: »Gospod predsednik! Gospodje ogrski delegat! Za Ogrsko predlagane mirovne pogoje vam bo izročil generalni tajnik mirovne konference. Ob enem je generalni tajnik Ermette izročil grofu Apponyju en odtis mirovnih pogojev. Vrhovni svet je čul Vašo željo, da hočete o položaju na Ogrskem predložiti ekspozice. Vrhovni svet je soglasno sklenil, da ugodni Vaši že-

lj. Čas, ko boste svojo izjavo oddali, se predlaga na jutri popoldne.« Ko se je grof Appony zahvalil za sporočila vrhovnega sveta, je Clemenceau se pripomnil, da se ravno tako, kakor pri pogajanjih z Nemčijo, Avstrijo in Bolgarijo, tudi o tem ekspoziciji ne bo vršila debata. Ogrski delegati so se na to vrnili v Chateau du Madrid. Za Ogrsko določene meje so identične s takozvano Clemenceaujevo demarkacijsko črto. Pečuh, Mohač in Baja ostanejo pri Ogrski. Grof Appony namerava v najkrajšem času z večino delegacije odpotovati v Budimpešto.

8000 vagonov v Avstrijo.

Praga, 13. jan. Nemškoavstrijski državni tajnik za prehrano dr. Loewenfeld-Ruß, ki je spremljal državnega kanclerja v Prago, je izjavil: »Glede žita imamo obsežne pogodbe z Jugoslavijo, ki pa deloma noče, deloma ne more dobavljati. Vse-

ga skupaj smo do sedaj dobili iz Jugoslavije 80.000 ton žita.« — Po izjavi avstrijskega državnega tajnika je tedaj šlo iz Jugoslavije v Avstrijo doslej 8000 vagonov žita.

Čehi in Avstrijci.

Avstrijski državni kancler dr. Renner se je iz Prage vrnil na Dunaj in o uspehih in neuspehih svojega obiska pri Čehih poročal sledeče: V najvažnejšem vprašanju o zagotovitve gotove množine premožja so Čehi pač dali nove obljube, ki jih pa ne bodo mogli tako kmalu izpolniti, ker vsled štrajka v ostravsko-karvinskem ozemlju sami nimajo zadosti premožja. Glede premožja se sklene nova pogodba, katere sestava se je poverila posebni komisiji. Premog bo dobila Avstrija med drugim pod pogojem, da vzdržuje tranzitni promet med Češko-Slovaško in jugom.

Sladkorja dobi Avstrija iz Češke samo 200.000 met. stotov, in to proti ponovno zvišani ceni — kilogram sladkorja so stal 45 K. — V finančnem vprašanju so se pogodili tako, da se depoziti vrednostnih papirjev v obeh državah oproste; Čehi prevzamejo izplačevanje kuponov od čeških vrednot. Kar tiče zasebnih terjatev in dolgov v obeh državah, so se načelno zedinili za to, da se ti poravnajo med obema državama in med privatniki. Med te dolgove spadajo tudi češki računi pri dunajski poštni hranilnici. Za plačilo presežkov ponuja Avstrija nekolikovane bankovce, češka vlada zahteva pa predvojne rente. Istotako zahtevajo Čehi, naj opremi Avstrija svoje nove novčanice, ki jih bo izdala Dunajska banka, z zaznamkom, iz katerega bo razvidno, da Avstro-ogrška banka ne obstaja več.

V carinskem in železniškem prometu ter zamenjavi blaga so Čehi dovolili olajšave: izda se seznam blaga, ki je prost za uvoz.

Gospodarski uspehi, ki jih je dosegel dr. Renner v Pragi, torej niso posebni, kar naglašajo avstrijski listi: »Edini uspeh praškega potovanja — piše »Grazer Volksblatt« — je v tem, da se med obema državama takoj začne redno diplomatično obvevanje in da se je po Rennerjevih besedah ob slovesu iz Prage končala doba trajnih prijateljskih zvez. Za podrobno določitev meja med obema državama se ustanovi posebna mejna komisija; istotako se sestavi posebna komisija za rešitev podrobnosti v vprašanju narodnih manjših.

Položaj v Nemčiji.

LDU Nuten, 17. jan. (Brezlično.) V Berlinu je sedaj vse mirno. Delavci so v polnem obsegu zopet začeli delati. Vsed dogodkov v terek je bilo doslej 26 oseb aretiranih. Tudi drugod v državi se je položaj znatno zboljšal, tako v Porenju in na Vestfalskem, kjer je železniški promet skoraj povsod vpostavljen. Vsed stavke v okraju Essen se 48.000 vagonov s približno pol milijona ton premožja ni moglo odpeljati. Vsed tega je zlasti plinarna v Hamburgu v zelo kočljivem položaju, čije premogovna zaloga bo v petek zvečer popolnoma izčrpana, tako da bo nemara morala ustaviti obrat. V Stettinu in Hamburgu so bile v četrtek velike demonstra-

Križ iz šole!

Kulturni boj vedno jasneje kaže svoje obrise tudi pri nas. Drugod se je že davno pričel, pri nas se še pripravlja. Poročali smo že, da so v Nemčiji socialisti začeli agitacijo za nekrščanski poduk v šolah. Krščansko ljudstvo, ki je tam organizirano tako močno kakor nikjer drugod, je to nakano sedaj preprečilo.

Na Češkem bodo svobodomiselnici izpeljali kulturni boj najprvo v šoli. Poročali smo že, da so začetkom tega meseca odstranili iz vseh praških šol križe. Odpeljali so jih na voze, na katerih sicer odvažajo smeti in odpadke. Kot smeti in odpadke so dali odpeljati krščanski znak iz vzgojevališč krščanske dece. Na Češkem so podobne razmere kot pri nas. Socialisti, združeni s kapitalisti so tam na krmilu.

Socialna demokracija in narodni socialisti se sicer sovražijo med seboj, a v sovražstvu do katoličanstva so edini. Stremena države obema agrarci, to je stranka agrarnih kapitalistov, ki je naša Samostojna narejena po njenem kopitu.

Na Češkem vlada draginja, nered, podkupovanje, nezadovoljnost, v deželi premožja ljudje zmruzejo. Vlada ima nujnejše posle: Križ mora iz šole. Krščansko časopisje objavlja v imenu starišev ostre proteste proti tej kruti žalitvi krščanstva. Praški »Lid« piše:

»Dne 2. januarja 1920, ob osmini rojstva Gospoda Jezusa, se je glavno mesto naše svobodne domovine zapisalo v zgodovino z neizbrisnimi črkami, ki ostanejo vedno madež svobode, pravice in kulture. Obžalujemo pred vsem kulturnim svetom, da so v glavnem mestu naroda, ki sta mu s križem na čelu prinesla kulturo blagovestnika Ciril in Metod, ki jima je sledil sv. Václav, odstranili iz šolskih sob in poslopij križe, in to na tak način, da v nobeni šoli ni ostal niti en križ, ker so po predpisih morali biti odstranjeni vsi križi. Veliko je bilo tu križev, a vsi so morali biti odstranjeni. Občinski uslužbenci so znosili iz šol križe, ki so viseli še na stenah, ali bili že spravljani v kabinetih. Kakor takrat, ko so ponoči prevrnili Marijin kip, tako so bili iz praških šol odstranjeni križi, ko ni bilo nikogar, ki bi se bil uprl temu vandalskemu činu. Žalujemo s tisoči starišev in njihovimi krščanskimi otročiči, ki so jim oropali podobo Odršenika. Vze-li so deci izpred oči Krista, da bi ji ga ložje vzeli iz duše!«

Pri nas oznanja socialistični »Napreje«, da hoče svobodno - nekrščansko šolo. Glasilo liberalnih demokratov »Domovina« se raduje nad kulturnim bojem proti krščanstvu.

In vendar bo ves trud zaman! Krščansko ljudstvo bo ob volitvah govorilo ter bo onemogočilo tem sovražnikom krščanstva njihove nakane! Križ pri nas ne sme iz šole. Pač pa križ in krščansko misel v družino, občino, deželo in državo. Le križ nam s svojo veliko idejo zagotavlja miren in srečen razvoj!

cije, ki pa niso dovedle do resnejših iz-gredov.

LDU Berlin, 15. jan. (ČTU) Današnji dan je potekel mirno. Policija je razkropila zbiranje množic. Policijska letala krožijo nad mestom in zasledujejo dogodke.

LDU Frankobrod, 15. januarja. (ČTU) Vsed dogodkov v Berlinu napovedana protestna zborovanja je vlada prepovedala. Demonstrantje so žalili redarje in metali nanje kamenje. Nato je redarstvo oddalo nekaj streliv, da preplaši množico.

LDU Berlin, 16. jan. (ČTU) Kakor poroča »Vorwärts«, je berlinska policija našla na vrtu nekega posestva zakopano celo zalogo orožja, last komunistov. Izkopala je 4 težke in dve lahki strojnici, 112 vojaških pušk in 2 zaboja streliva.

Širite „Večerni list“!

Boj za socializacijo.

Nemčija stoji danes v znamenju boja za socializacijo. Iz parlamenta se je boj zanesel med delavske mase, udaril je na ulico. Delavske množice, stoječe pod vplivom levičarskih socialnih demokratov in komunistov, so šle pred parlament, ga naskočile, razorožile prve vrste policijske straže. Padli so strelji iz pušk, strojne puške so začele kositi. Do pol stotine marličev je obležalo, nad sto ranjenecv je ostalo na bojišču. Boj za socializacijo je zahteval smrtnih žrtev in delavske krvi.

Nemška narodna skupščina je 13. t. m. obravnavala zakon o delavskih obratnih (tovarniških) svetih. Vlada je skupščini predložila zakonski načrt o obratnih svetih, ki je delavstvu vsakega podjetja dajal precejšen vpliv pri upravi tovarne. S tem vplivom bi socializacija sicer še ne bila popolna, toda začetek bi bil storjen. Vladni načrt je prišel v parlament, ki ga je odkazal posebnemu odseku. Ta odsek pa je načrt tako poslabšal, da se je delavstvo balo, da bo vsa velika in važna zadeva zvodnela.

Pomniti je namreč, da imata v vladni veliko premoč krščanska in soc. demokratska (večinska) delavska organizacija, medtem ko v parlamentu nadvladujejo še meščanske stranke. Pred vsem so stari pruski junckerji in liberalni demokrati nasilni protidelavskih teženj. Zato je odsek, ki je obstojal iz zastopnikov vseh parlamentarnih strank, poslabšal načrt, ki je bil sklenjen sporazumno med krščansko in soc. demokratsko stranko v vladi.

Po vladni predlogi bi imel obratni delavski svet pravico, da zahteva od tovarnarja, da zastopnikom delavstva daje natančna pojasnila o vseh delavskih zadevah v obratu, če s tem niso prizadete obratne in trgovske tajnosti ali postavne določbe. Po novem odsekovem načrtu pa bi obratni svet smel zahtevati pojasnila le o zadevah, ki se tičejo službene pogodbe in delovanja delavcev. To pa je veljalo v bistvu že sedaj.

Po vladni predlogi je obratni svet smel zahtevati vpogled v bilanco v vseh obratih, kjer je bilo najmanj 50 delavcev. Po odsekovem načrtu je to dovoljeno le v tovarnah, kjer dela nad 500 delavcev in 100 nastavljenecv. Pa še tu je dovoljeno vpogledati le gotovo bilanco brez prilog.

Odsek je skrčil tudi pravice obratni svetov glede nastavljanja in odstavljanja delavcev.

Odsekovi sklepi, ki so se obravnavali 13. t. m. v parlamentu, ne pomenijo več tistega odličnega začetka socializacije, ma več dajo delavstvu le zelo majhen vpliv pri vodstvu obratov, ki so se ga doslej že tudi lahko posluževali delavski svet ali zaupniki.

Ta zakon pomeni veliko krivo za celo nemško državo. Večinski socialisti, ki so v odseku na podlagi kompromisa sami glasovali za odsekov sklep, pričenjajo omahovati in se pod vplivom komunistov nagibati zopet k prvotnemu vladnemu predlogu. Kako stališče bi v tem slučaju zavzel krščansko-socialni, delavski del centra ni mogoče vedeti. Bližnji dnevi bodo pokazali, kako se razmota ta težavna kriza, ki ogroža temelje nemške republike.

Iz tega je razvidno, kako težaven in hud bo boj za socializacijo povsod, tudi pri nas. Ti dogodki nam veleajo, da krščansko delavstvo strpe svoje vrste v nepremagljivo enoto, ki naj gre v boj za socializacijo odločno in smotreno.

Krščanska delavska organizacija mora zakonom, ki bodo pripravljali socializacijo, vtisniti pečat svojih žrtev in svojih krščanskih načel!

Politične novice.

+ Dva veličastna protestna shoda proti dr. Žerjavovemu absolutizmu sta se vršila v nedeljo 11. t. m. v Sv. Križu pri Kostanjevici in v Cerkljah pri Krški vasi. Vlada je napravila novo nezakonitost. Odstavila je od službe občinskega tajnika v Cerkljah Antona Marinčka. To vladno samolastnost sta obsodila oba ljudska shoda. V Sv. Križu so zborovalci sklenili še mno-

go drugih resolucij. V Cerkljah pa je vlada zagrešila nov skandal. V spremstvu 12 orožnikov je načelnik patrolje izročil vladni odlok, s katerim se prepoveduje shod, čeprav ni bilo najmanjšega povoda zato. Viharni protesti ogorčenja so sikaje, pridušeno in v gromnih izlivih izbruhnili na dan. Od vlade preganjani tajnik je pozival množico naj ne stori žalega orožnikom. — Iz vsega pojava se jasni eno dejstvo: ljudska sodba prihaja!

+ Žerjavov absolutizem. Iz Krškega nam poročajo: Vojski pridejo varovat dr. Žerjava in krškega okrajnega glavarja v Cerklje pri Krški vasi. Vlada hoče z vojski krotiti kmete, ki ne upoštevajo vladnih nezakonitih odlokov. Občinski odbor je sklenil, da ne vzame na znanje vladnega odloka, s katerim odstavlja tajnika Marinčiča in dekretira novega.

+ Invalidi demonstrirajo proti nedelavnosti socialističnega Korača. »Tribuna« poroča iz Beograda: »Impozantna demonstracija invalidov je ostala neopazena od enega dela časopisa. Invalidi so demonstrirali pred vladno v dolgem, velikem in veličastnem sprevodu. Pred ministrstvom za notranje zadeve so se vršili govori. Invalidi je čakal g. min. predsednik Davidovič na oknu. Dana jim je bilo obljuba, da se jim bodo izpolnile vse želje, toda kako dolgo bodo še obljubovali? Skrb za invalide je poverjena g. Koraču, torej socialistu. Pričakovalo se je, da bo invalidom bolje, ker so socialisti (vsaj v besedah) kazali, da jim je invalidsko vprašanje pri srcu. Toda nič se ni storilo za invalide, četudi je g. minister Korač imel na razpolago okrog 25 milijonov kron. Zdi se nam, da g. minister zaradi velikih skrbi za druge stvari ni našel časa, rešiti invalidsko vprašanje. Žalostno je, da so invalidi morali prirediti demonstracijo, da bi prideli s svojimi zahtevami.« — Res žalostno! Žalostno pred vsem za socialističnega Korača in njegovo ključno stranko.

+ Socialistični desničarji in korupcija. V »Radniških Novinah«, glasilu srbskih komunistov, je zabeležen nov slučaj, kako izrablja Korač-Kristanova stranka uradne akcije v strankarske svrhe. List poroča: »Pred par dnevi je prišlo po posredovanju g. Korača in njegovih ljudi 480 parov čevljev za delavce bečinske tvornice. Ne bomo se ustavljali pri dejstvu, da je tvornica plačala vse stroške za transport čevljev in da so ti bratci vendar prodajali čevlje po 193 kron in so jih kupili po 25 dinarjev in da so, kot se sami hvalijo, dobili navodila, naj delavcem bolj drago prodajo, da bi zbrali fond za valilno agitacijo v prilog Koračeve socialistične skupine. O tem se ne bomo mizali. Ti ljudje so pa prodajali čevlje kmetom v okolici še za dražji denar, kar kaže, kako so se celo njihove organizacije v kratkem času pogreznile v gnulobo. Naš članom (komunistom), ki jih je 400 nasproti 120 njihovih, so ponujali čevlje, toda pod pogojem, da pristopijo k desničarski organizaciji. Potem so pa, najbrž z denarjem, naropanim pri prodaji čevljev, ponujali našim članom po 50 kron, če izstopijo iz naše organizacije in se pridružijo njihovi.«

+ Konec veleizdajniške afera. Svoobodomiselnja praska »Tribuna« piše: Z nobeno veleizdajniško afero mi (Čehi) nimamo sreče. Že nekočkrat se je iz njih izkotalil prazen nič. Prav tako končuje sedaj veleizdajniška afera župnika Hlinka. V četrtek je prišla v zbornico številna deputacija slovaške ljudske stranke, da bi posredovala v Hlinkovi zadevi. Ministrski predsednik Tusar je izjavil, da je sicer Hlinka pogrešil, da je šel v tujino brez potnega lista, da je pa uradno dognano, da ni na svoji poti v Pariz ničesar zagrešil proti koristim in integriteti republike. Ravno tako je minister Beneš (socialist), ki je dal Hlinko zapreti, izjavil, da je za mirno rešitev Hlinkove zadeve. Hlinka je 2 leti predsedal po mažarskih ječah, ker je branil pravice slovaškega naroda. Takrat se niso češki socialisti in kapitalisti, ki so dali Hlinko zapreti, nič brigali za Slovake. Tega postrvovalnega moža so dali zapreti, češ da je veleizdajalec. Danes, ko se je ogorčeno uprlo vse slovaško ljudstvo proti temu, se umika združena socialistično kapitalistična vlada in mu daje zadoščenje. Upamo, da bo tudi naš »Slovenski Narod«, ki je z vidnim veseljem poročal o »klerikalnem izdajalcu in separatistu«, storil svojo dolžnost in povedal svojim čitateljem resnico.

+ Trije bloki. Zdi se, da bodo ob volitvah na Češkem nastopili trije bloki: socialistični, meščansko-agrarni in ljudski. Doslej so na vladi socialisti in agrarci. Socialisti v vladi so razdeljeni v dve stranki. Sedaj so se tudi agrarci razdelili v dve stranki. Agrarna opozicija je na Moravskem sklenila volilni blok s kapitalistično-demokratsko stranko, medtem ko pojde ljudska stranka sama v boj proti vsem.

+ Korupcija z žganjem. Na Češkem se pripravljajo volitve. Socialistično-agrarna vlada si hoče pridobiti naklonjenost Slovkov s pomočjo žganja. Klika ministra Šrobarda, ki pašuje na Slovaškem na

podoban način ko pri nas dr. Žerjav, toči žganje med Slovake kar na debelo. V slovaške vasi, kjer je do zadnjega časa bilo prepovedano točiti alkohol, sedaj vozijo rum v taki množini, da celi kraji propadajo v morju snopca. — To je kapitalistična politika med ljudstvom, ki jo sedaj podpirajo tudi socialisti.

+ Češki Nemci zahtevajo povrnitev vojnega posojila. 11. t. m. se je vršila konferenca zastopnikov vseh nemških strank na Češkem z delegacijo vojnoposojilnih varstvenih zvez. Vse stranke so zastopale stališče, da je Češkoslovaška republika kot dedič bivše avstrijske države dolžna vrniti vojna posojila in poravnati prejšnje obveze bivše Avstrije. Neglede na to pa zahtevajo najmanjši gospodarski in državopolitični razlogi, da država prizna vojna posojila in jih vrne. To stališče bodo zastopale nemške stranke v bodočem češko-slovaškem parlamentu brez oztra na morebitne sklepe sedanje češke narodne skupščine.

+ Težave s predlogo o oddaji premoženja v Avstriji. Kakor je razvidno iz pisanja avstrijskih listov, ni z zakonskim načrtom o oddaji premoženja, kakor ga je izdelal državni tajnik dr. Reisch, nihče zadovoljen. Tudi obe vladni stranki se glede njega še nista zedinili ter se zato predložitev v narodni skupščini zavleče najbrž za osem dni. Levo krilo socialistov zahteva, da se zakon postrti, posebno da se plačilo ne raztegne na 30 let, ampak se mora izvršiti naenkrat; dalje naj se že pri 10-milijonjskih premoženjih odtegne 80 odstotkov. Kapitalistom je zakonski načrt seveda že sedaj čez vse mere prestrog, a tudi kmetje mu niso naklonjeni. Vendar stoji krščansko-socialna stranka, ki ima ogromno večino kmetov v svojih vrstah, na stališču, da se mora ta davek na vsak način izvesti. Sedanjemu načrtu očitajo krš. soc. listi predvsem to, da ni zamišljen kot del velikopoteznega finančnega programa, ki naj bi ozdravil avstrijsko valuto; izluščeni iz tega programa bo ta težki davek, ki bo prinesel državi 6—8 milijard kron, ostal udarec v vodo; vlada bo imela za nekaj časa sredstva za nakup hrane, valuta bo pa v najboljšem slučaju ostala na dosedanji stopnji. Oddaja premoženja bi se morala predvsem izvršiti tako, da država pri tem ne bi dobila ničvrednih kron, marveč zastavne objekte, ki bi ji mogli služiti pri financiranju velikega inozemskega posojila. Dalje zahtevajo navedeni listi, da se pri obdavčenju premoženja zadostno zavarujejo koristi malih štedljivcev in rentnikov, posebno starih in onemoglih, ki so nesposobni za pridobitno delo.

+ Belgijski parlament. »Figaro« poroča, da je belgijski parlament pozorišče bojev med tremi strankami: katoliško, soc. demokratsko in liberalno. Predsednikom zbornice je bil izvoljen socialist Brumet, to pa zato, ker so liberalci nastopili združeno s socialisti. Ko so pa zahtevali liberalci zase podpredsednika (čevavno so najmanjša izmed vseh strank), so jih socialisti pustili na cedilu. Radji ljutega hoja med strankami je zastalo vse delo: revizija ustave, vprašanje decentralizacije, valonsko in flamsko vprašanje itd. Pozornost je vzbudilo dejstvo, da so flamski poslanci prvič položili prisego v rodnem jeziku in da se poslužujejo materinščine pri zborničnih razpravah.

+ Bavarci in centrum. Ko je nedavno bavarska ljudska stranka izstopila iz centruma, so se nasprotniki katoliške misli veselili, češ da bodo bavarski katoliško misleči kmetje osnovali lastno čisto razredno kmetstvo organizacijo in izstopili iz ljudske stranke, ki bi po temtatem imela razpasti. To veselje je bilo pre zgodnje. Voditelj bavarskih kmetov dr. Heim je na strankinem občnem zboru izjavil, da bavarska ljudska stranka ostane slej ko prej; o njegovem izstopu ali izstopu kmetov iz nje ni nobenega govora. Izstop iz centruma se je izvršil edino le zato, ker je centrum tedaj, ko je slo za varstvo bavarskih rezervatnih pravic, pustil bavarsko ljudsko stranko na cedilu. Bavarska ljudska stranka bo nastopala poslej samostojno; v kulturnih vprašanjih bo sodelovanje s centrumom možno. Kar tiče versko-krščanskih načel, jim bo stranka slej kot prej ostala zvesta, a sedaj velja pred vsem, varovati interese Bavarske.

Dnevne novice.

— Socialni tečaj se je vršil v Trbovljah 15. t. m. v čitalnici društvenega doma. Predavanja so osvetljevala vodilne misli v modernem socialnem, državnem in gospodarskem življenju.

— Mezdno gibanje delavstva v papirnicah Vevče, Medvode, Goričane. Davaes je bilo delavsko zastopstvo omenjenih tovarn klicano k ravnanjstvu Ljubljanske kreditne banke. Nova akcijska družba, namreč njen upravni svet se ni sestavljen. Zato se niso mogle plače delavstvu definitivno določiti. Provizorično so se zvišale delavstvu plače za 20 odstotkov. Določna pogajanja z delavstvom se vrše ta-

koj, ko se sestavi novi upravni svet. Zvišanje začne s 1. januarjem.

— Ameriška darila. Spedičijska družba »Balkan« v Ljubljani poroča: »Ker nam dohajajo mnogobrojna vprašanja iz vseh krajev Slovenije radi ameriških daril rojakom v domovini, sporočamo vsem zainteresentom, da se je pošiljatev, ki je bila prvotno javljena, da odplove 30. novembra, zakasnila in da je glasom ravno došlega pisma blago odploilo iz New Yorka dne 16. decembra in ga vozi ameriška ladja »North Pine«, ki pride direktno v Trst. Ko dospe pošiljatev v Ljubljano, bomo vse adrese obvestili potom dopisnice.«

— Begunska podpora. Z ozirom na notico, ki je izšla pred kratkim v naših dnevnikih, se obračajo begunci na predsedstvo deželne vlade za zaščito beguncev — z različnimi prošnjami za izredne podpore. Ker je svota, o kateri je bilo govora v listih in ki je že od centralne vlade baje dovoljena, namenjena le za izplačevanje rednih begunskih podpor, so vse take prošnje naslovljene na omenjeni urad, brezpredmetne.

— Popis beguncev. Glavarji begunskih družin, ki stanujejo v Ljubljani in prejemajo begunsko podporo, raj se v svrhu popisa zglase tekem 5 dni pri pristojnih stražniških državne policije.

— Vlom v Varaždinu. Trije neznanim vlomilci so ponoči od 6. na 7. t. m. vlomili v Varaždinu v trgovino Štefana Koroca. Flen je bil velik: 5530 kron denarja in 70.762 kron vredno manufakturno blago.

— Tatvina v Dravljah. Nekaj perici v Dravljah je bilo ukradenega raznega perila vrednega 3500 K.

— Zaradi pomanjkanja bil že enkrat kaznovan. Fantom sem ga vzel, pravi Franc Podgoršek iz Voistega. Moč je dne 12. novembra l. l. kupil korjaja, v družbi dveh prijateljev so spili 14 litrov vina. V ščipi pred Seidlovo gostilno je stražnik rekel Podgorškotovemu prijatelju, če naj odstrani voz. Podgoršek pride nato iz gostilne in nahruli stražnika: »Sem pridi, če si za kaj, v Galicijo bi bil šel, kaj boš tu zapovedoval in se odpeljal. Pred Šternovo gostilno se je zopet ustavil, prišel je že en stražnik, ker Podgoršek ni hotel povedati imena; drugega stražnika je pozdravil Podgoršek: »P... jud; kaj pa ti delaš?« — Sodišče mu je prisodilo 48 ur zapora.

— Predilnico v Prizrenu snuje Anglež Harry Bæerjeln, ki se tačas mudi v pripravljajlnih poslih v Belemgradu.

— Kanal Donava - Solun. Listi prinašajo načrt za zgradbo kanala med Donavo in Solunom. Izhodišče kanala bi bilo ob izlivu Morave v Donavo, pot bi vodila po strugi Morave do Vardarja in po Vardarju do Soluna. Kanal bi bil dolg 600 km in tako globok in širok, da bi mogli po njem pluti parobrodi in ladje do 10.000 ton.

— V Avstriji ves promet ustavljen. Vsled pomanjkanja premoega se mora ustaviti promet. Tudi industrija bo morala ustaviti obrate, vsled česar bo delavstvo zelo oškodovano. Cene kruhu se bodo na Dunaju povišale dne 25. januarja.

— Naša in avstrijska krona. Na dunajski borzi je 15. t. m. za sto naših kron bilo na prodaj 225—245 avstrijskih kron.

Ljubljanske novice.

Ij Regent Aleksander se je večeraj opoldne z orient-ekspresom peljal iz Pariza skozi Ljubljano v Belgrad.

Ij Smrtna nesreča železničarja. Sinoči ob pol deveti uri zvečer se je zgodila na državnem kolodvoru v Šiški grozna nesreča. Premikalni vlak je na prvem tiru povozil železniškega sprevednika Franca Voharja, ki se je bil vrnil iz službe na dolenjski železnici. Rajni zapušča ženo in dva nedorastla otroka ter je stanoval v Spodnji Šiški. Nesreča je dozdaj še nepojasnjena. Na mesto je prišla policijska komisija pod vodstvom g. Habeta. Priča železničar Hajek je vedel samo toliko povedati, da se je pod vlakom nekaj zasvetilo. Nesrečneža je vlak tako raztrgal, da so ležali deli raztreseni po vsem tiru. Pokopali ga bodo jutri popoldne ob 3. uri. N. v m. p.

Ij Hišni posestniki in valutna reforma. Naprošeni smo objaviti: Prvo društvo hišnih posestnikov v Ljubljani pozivlja tem potom vse hišne posestnike in posestnice, da se polnoštevilno udeležijo javnega shoda, ki se vrši v nedeljo, dne 18. t. m. ob 10. uri dopoldne v veliki dvorani hotela »Union« in v katerem se bo razpravljalo o našem stališču glede valutne reforme.

Ij Divji lovec. V nedeljo, 18. jan. 1920, uprizori Slov. Divj. Zveza (Ljubljanska SO) v Ljudskem domu ob pol 8. zvečer ljubljani F. S. Finžgarjev narodni igrokaz »Divji lovec«. Med odmori svira orkester SO. Predprodaja vstopnic do nedelje dopoldne v knjigarni »Nove Založbe« na Kongresnem trgu in pri g. Modic v Kopitarjevi ulici, v nedeljo popoldne v Ljudskem domu, I. nadstropje, ob 3. do pol 6. in zvečer pred predstavo ob pol 7.

Ij Šentpetersko prosvetno društvo, Šentpeterski Orel in Šentpeterski Orliški krožek se z zastavo udeležijo pogreba gospe Lucije Orehek, ki se vrši v nedeljo, 18. t. m. ob pol 2. uri iz deželne bolnice k sv. Križu. Zbirališče ob četrt na 2. uro popoldne pri Leoniču. Težko prizadeti rodbini naše iskreno sožalje!

Ij Vojska in kruh. Pred deželno sodiščem se zagovarja gospa A. P.; 4 otroke ima. Nekega dne je od pol 2. do 5. popoldne iskala kruha v vojni prodajalni na Bregu, ko je dobila tam 1 hlebec, je šla še pred vojno prodajalno na Št. Jakobskem trgu. Straža jo je za to prijala; žena se je razburila in je kričala: »Nas ženske, ki mammo veliko otrok, vidite, verižnikov, ki nosijo tobak, pa ne. Babo že se primete, moških pa ne.« Sodišče ji je prisodilo 24 ur zapora. Obsodilca: »P osim, koliko sem dobila?« — Prvomestnik senata svetnik Nagode: »24 ur, toda napravite prošnjo za pomilostitev, oziroma, da se vam izpremeni zapor v denarno kazen.«

Ij Občinski napravi detektiv. Ljubljansko deželno sodišče je obsodilo Karla Lipovška v 5, Jožeta Lipovška v 10, Karla Zavašnika v 6 in Ivana Volčiča v 5 mesecev težke ječe. Mikolič in Srečnik sta kulpila v Brežicah 19 kg tobaka. Jožef Lipovšek ga je nesel Mikoliču z glavnega kolodvora v njegovo stanovanje v Spreitzerjevi hiši. O tobaku je povedal svojemu bratu Karlu, ki je bil že večkrat predkaznovan. Karel je dobil nato Zavašnika in Volčiča, ki sta pod pretvezo, da sta detektiva, v Mikoličevem stanovanju zaplenila tobak in ga odnesla v Mezetovo gostilno, kjer ga pa nisita mogla prodati. Volčič je nato prodal tobak, katerega so zmočili in je tehtal 25 kg. Žontarjevi, ki je stanovala v Tivolju; 110 K je plačala za kilo.

Ij »Delo mi smrdi, hlapec pa nočem biti.« je rekel Josip Kotnik iz Laškega trga policijskemu uradniku, pred katerega ga je pripeljala straža, ker je postal in se vlačil okoli. Fant je star šele 16 let, toda njegova pretoklost je zelo burna. Zaradi tatvine je že sedel in je njegova slika spravljena v albumu evidence grešnikov proti postavi. Ko mu je poslujoči uradnik očetovsko priporočal, da se naj poprime kakega dela, se je porogljivo zarežal, rekoč: »K večjemu bi se šel učiti za babico!« Ker se je praskal, ga je poslujoči uradnik vprašal, če je bolan. Odgovoril je cinično: »A, kaj bolan; uši imam na izbiro: talijanske, nemške in take, s križem.« Fant se je priklatil v Ljubljano iz Vidma, kjer je, kakor pravi, 6 dni gostoval. Zrel je za prislino delavnico.

Ij Ušel je iz vojaškega zapora na Selu vojak Hudorovac Ignacij, kjer je bil zaradi tatvine v zaporu. V civilu je Hudorovac cigan po poklicu, v Gozdu pri Beričevem na Dolenjskem doma. Policija ga je aretirala in izročila vojaški oblasti.

Razne novice.

Koliko je še premoega na svetu? Ob današnjem pomanjkanju premoega je zanimivo vedeti, kolikšne so še premoegove zaloge na vsem svetu. Kakor strokovnjaki trdijo imata: 1. Amerika in Kitajska v svojem ozemlju 680 milijard ton premoega; 2. Nemško (brez Alzacije in Lorene) 140 milijard ton; 3. Britanska 130 milijard ton; 4. Ruska, Poljska in Ukrajina 40 milijard ton; 5. Francoska (z Alzacijo in Loreno in saarsko kotlino) 23 milijard ton; 6. Češko slovaška republika 15 milijard ton in 7. Belgija 15 milijard ton. Vsa svetovna zaloge premoega bi zadostovala še za kakih 500 do 700 let, če bi ostala njegova potreba takšna kakor je dandanes.

Narodno gledišče.

DRAMA.

17. jan., sobota: »Oče.« Abon. D.
18. jan., nedelja: »Oče.« Izven abon.
19. jan., ponedeljek: »Oče.« Abon. A.
20. jan., torek: »Oče.« Abon. B.

OPERA.

17. jan., sobota: »Sanje.« Abon. C.
18. jan., nedelja: »Prodana nevesta.« Izven abon.
19. jan., ponedeljek: Zaprto.
20. jan., torek: »Hoffmanove pripovedke.« Izven abon. Uradniška predstava.

Aprovizacija.

a Cenejša prehrana. Stranke, ki so do 15. t. m. vložile vprašalne pole, pa še niso dobile izkaznic za cenejšo moko, naj se zanesljivo zglase na magistratu, Galetova hiša, pritičje, levo in sicer stranke s črkami A do K dne 19. januarja in s črkami L do Z dne 20. januarja — vsakokrat od 8. do 12. ure dopoldne.

a Petrolejske izkaznice dobe zamudniki, ki niso prišli v soboto, dne 17. t. m. b. lrušni komisiji, šele po 25. januarju.

Odgovorni urednik Josif Retar.
Izdajatelj konzorcijski »Večerni list«.
Tiska »Jugoslavanske tiskarne« v Ljubljani.